

Przedmowa do wydania polskiego

Wraz z dr Naomi White, współautorką książki, bardzo ucieszyła nas informacja, że *Rodzeństwo. Znaczenie relacji z braćmi i siostrami dla...* została przetłumaczona na język polski. Chciałybyśmy podziękować prof. Marcie Białeckiej-Pikul i jej zespołowi z Uniwersytetu Jagiellońskiego za ich pracę nad tłumaczeniem tekstu z języka angielskiego na polski. Jesteśmy pod wrażeniem tej pracy, zwłaszcza, że została ona wykonana w okresie wielu wyzwań, przed jakimi stanęliśmy w ciągu ostatniego roku. Pandemia COVID-19 wywołała naszą szczególną troskę o najbliższych, a lockdown mający ograniczyć rozprzestrzenianie się wirusa spowodował, że wielu ludzi spędzało z rodziną znacznie więcej czasu. Dzięki pandemii na nowo doceniliśmy relacje rodzinne, w tym szczególnie relacje w rodzeństwie. Polskie wydanie naszej książki ukazuje się zatem w stosownej chwili. Wiem od moich współpracowników, którzy mają małe dzieci, że w czasie pandemii rodzeństwo jest często spostrzegane jako szczególnie błogosławieństwo – jako towarzysze i powiernicy, którzy spełniają tak istotną rolę podtrzymując ducha walki z przeciwnościami losu, wspierając rozwój społeczny i dobre samopoczucie. Dla rodziców, którzy napotkali dodatkowe wyzwania, by radzić sobie jednocześnie z nauką zdalną dzieci i obowiązkami zawodowymi, rodzeństwo staje się nieocenionym i stałym źródłem radości.

Należy jednak stwierdzić, że przebywanie stale razem, w ograniczonej przestrzeni, przez dłuższy czas, może być wyzwaniem dla wszystkich członków rodziny. Wielu rodziców musi stale rozsądzać spory między rodzeństwem i dbać o to, aby zdrowa „zabawa w przepychanki” nie prowadziła do konfliktów i wybuchów agresji. Ten paradoks doskonale obrazuje sposób, w jaki często myślimy o relacjach w rodzeństwie – to „miecz obosieczny”. Brat lub siostra mogą odgrywać rolę wzorca dobrych zachowań, być źródłem wsparcia albo przeciwnie – stwarzać okazję, by uczyć się agresji i zachowań ryzykownych. Dlatego tak ważne jest, aby rodzice, nauczyciele i inni eksperci, zajmujący się dobrostanem dzieci, wiedzieli jak wzmacniać pozytywne relacje w rodzeństwie. Mam nadzieję, że przynajmniej niektóre rozdziały naszej książki pomogą czytelnikom zrozumieć

jak różne czynniki wpływają na jakość relacji w rodzeństwie i jej zróżnicowanie oraz pozwolą dostrzec znaczenie jakości relacji między braćmi i siostrami dla rozwoju i społecznego przystosowania dzieci.

W ciągu kilku ostatnich dekad zainteresowanie badaniami nad relacjami w rodzeństwie znacznie wzrosło wśród przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych. Nadal jednak uwaga badaczy skupiona jest na roli rodziców w rozwoju dziecka, a znacznie mniej zajmują się oni relacjami w rodzeństwie. Na przykład, literatura dotycząca różnic międzykulturowych w postawach i zachowaniach rodziców jest rozległa, natomiast badania dotyczące rodzeństw nie przyniosły jeszcze solidnych danych, pozwalających opisywać międzykulturowe różnice w tych relacjach. Mam zatem nadzieję, że ta książka skłoni psychologów rozwoju w Polsce do szukania odpowiedzi na pytanie, czy relacje w rodzeństwie i ich konsekwencje dla rozwoju u polskich dzieci różnią się od relacji dzieci amerykańskich i brytyjskich, które jak dotąd najczęściej badano. Polska, jeśli weźmiemy pod uwagę wydarzenia historyczne i jej polityczne losy, jest z wielu perspektyw bardzo interesującym krajem, w którym należy badać relacje w rodzeństwie. Fakt, że Polska to kraj leżący pośrodku, pomiędzy indywidualizmem kultur Zachodu a kolektywizmem kultur Wschodu, może powodować, że definicja „rodziny” jest znacznie bardziej inkluzywna niż w USA czy Zjednoczonym Królestwie. Na przykład dziadkowie i babcie w Polsce są mocno zaangażowani w opiekę i troskę o wnuki, nawet jeśli mieszkają one w innym kraju. W wyniku tego rywalizacja rodzeństwa o uwagę rodziców może być wśród polskich dzieci mniej nasiloną niż w przypadku dzieci krajów Zachodu.

Ogólnie mówiąc, mam nadzieję, że nasza książka wzbudzi zainteresowanie szerokiego grona czytelników – począwszy od rodziców i nauczycieli, którzy wspierają rozwój i dobrostan dzieci, zwłaszcza teraz, w pełnej wyzwaniach sytuacji pandemii – aż po naukowców, którzy rozważą czy podjąć się badań z udziałem polskich rodzin, aby prześledzić międzypokoleniowe zmiany w postawach rodziców albo proces transmisji zachowań stwarzających ryzyko powstawania trudności, a jednocześnie zainteresują się różnicami i podobieństwami między relacjami rodzinnymi w Polsce i innych krajach. Jest tak wiele interesujących pytań, na które wciąż szukamy odpowiedzi!